Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunta

Asia: K 7/2022 vp Yhdenvertaisuusvaltuutetun kertomus eduskunnalle 2022

Yhdenvertaisuusvaltuutettu antoi kertomuksensa eduskunnalle maaliskuussa 2022. Kertomukseen sisältyy useita sosiaali- ja terveysministeriön (STM) hallinnonalaa koskevia asioita ja joitakin STM:n hallinnonalaa koskevia suosituksia. Tässä lausunnossa keskitytään erityisesti ihmiskaupan uhrien oikeuksia, sote-uudistusta, vammaispalveluita ja esteettömyyttä sekä yhdenvertaisuutta ja sukupuolten tasa-arvoa koskeviin seikkoihin. Esitämme asiassa kunnioittavasti STM:n hallinnonalan osalta seuraavaa:

Ihmiskaupan uhrien oikeuksien toteutuminen

Yhdenvertaisuusvaltuutettu on käsitellyt kertomuksessaan ihmiskauppailmiötä eri näkökulmista ja nostanut ihmiskaupan uhrien auttamisen ja muun muassa auttamista koskevan lainvalmistelun yhdeksi kertomuksen osa-alueeksi. Kuten kertomuksessa todetaan, STM asetti vuonna 2020 työryhmän valmistelemaan ihmiskaupan uhrien auttamista koskevan lainsäädännön uudistamista. Työryhmän työn tavoitteena oli selkeyttää ja yksinkertaistaa vallitsevaa lainsäädäntöä ja käytäntöjä ihmiskaupan uhrien auttamisessa, jotta uhrien oikeus auttamistoimiin toteutuu yhdenvertaisesti riippumatta uhrin asuinpaikasta tai siitä, onko uhrilla kotikunta vai ei, sekä heikentää kytköstä rikosprosessiin sekä tehdä ehdotukset lainsäädännöksi ihmiskaupan uhrien turvallisista ja tuetuista asumispalveluista. Kuten kertomuksessakin tuodaan esiin, ihmiskaupan uhrien auttamista koskevan erillislain valmistelu lopetettiin vuoden 2022 alussa. Sen sijaan päätettiin valmistella tarvittavat muutokset vastaanottolakiin (SM) sekä edistää ihmiskaupan uhrien avunsaantia muilla, niin lainsäädännöllisillä kuin ohjeistuksiin ja käytäntöihin liittyvillä toimilla STM:n hallinnonalalla.

STM valmistelee parhaillaan muutosta sosiaalihuoltolakiin, selvittää tarpeita muuttaa turvakoteja koskevaa lainsäädäntöä ja/tai turvakoteja koskevia kansallisia laatusuosituksia (ks. tarkemmin alla) ja osallistuu työ- ja elinkeinoministeriön valmisteluun kotoutumislaissa säädettävän ihmiskaupan uhrien palveluista aiheutuvien kustannusten korvausjärjestelmää koskevan pykälän muuttamiseen. Lisäksi STM:ssä tarkastellaan yhteistyössä Terveyden- ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) kanssa THL:n roolia ihmiskaupan uhrien auttamista koskevassa työssä sekä ohjeistuksen tarvetta ihmiskaupan uhrien palveluita ja palveluihin ohjautumista koskien.

Yhdenvertaisuusvaltuutetun kertomuksessa on esitetty useita ihmiskaupan vastaista työtä koskevia suosituksia, joista kaksi koskee erityisesti STM:n hallinnonalaa. Yhdenvertaisuusvaltuutettu suosittelee, että

1) Hyvinvointialueille tulee rakentaa toimivat menettelyt uhrien tunnistamiseksi ja avun pariin ohjaamiseksi.
2) Ihmiskaupan uhrien turvallisesta ja tuetusta asumisesta säädetään lailla.

1) STM:ssä käydään parhaillaan keskustelua siitä, millä tavoin ministeriö tulevaisuudessa ohjaa hyvinvointialueita esimerkiksi ihmiskaupan uhrien auttamisessa. Lisäksi osana STM:n johdolla toimivan ihmiskaupan uhrien auttamista koskevan lainsäädännön uudistamista valmistelevan työryhmän työskentelyä valmistellaan THL:n tulevaa roolia ihmiskaupan uhrien auttamisessa ja hyvinvointialueiden ohjeistamisessa. THL:lle on alustavasti suunniteltu roolia muun muassa hyvinvointialueiden informaatio-

ohjauksessa ja kehittämisen tukena sekä ihmiskaupan uhrien auttamista koskevan tilannekuvan ylläpitämisessä. Lisäksi THL valmistelee parhaillaan koulutusta ihmiskaupasta sote-henkilöstölle.

2) Yhdenvertaisuusvaltuutettu suosittelee, että ihmiskaupan uhrien turvallisesta ja tuetusta asumista säädettäisiin lailla. Yhdenvertaisuusvaltuutetun kertomuksessa ei ole mainittu, että THL toteutti ihmiskaupan uhrien asumispalveluja koskevan selvityksen, joka valmistui viime vuonna. Selvityksen tulokset eivät tue sitä, että ihmiskaupan uhrien asumispalveluista säädettäisiin erikseen. Sen sijaan THL:n selvityksessä annettiin useita suosituksia siitä, miten esimerkiksi ohjeistuksilla voitaisiin parantaa tilannetta. Ohjeistuksia tulisi antaa muun muassa sosiaalipäivystyksille ja kunnille/hyvinvointialueille.

   STM:ssä ja THL:ssä selvitetään parhaillaan, onko turvakoteja koskevaa lainsäädäntöä ja/tai turvakoteja koskevia kansallisia laatusuosituksia tarpeen päivittää. Turvakoteihin pääsevät nykyisin ainakin ne ihmiskaupan uhrit, jotka ovat kokeneet lähisuhdeväkivaltaa tai sen uhkaa. Sen lisäksi turvakotipalvelua voidaan antaa ihmiskaupan mahdollisille uhreille tilanteissa, joissa väkivalta rinnastuu lähisuhdeväkivaltaan. Valtuutettu toteaa kertomuksessaan (s. 66), että ”(p)akkoavioliitto ei ole ainoa ihmiskaupan muoto lähisuhteissa. Perheenjäsentä voidaan hyväksikäyttää seksuaalisesti, pakkotyössä tai rikollisessa toiminnassa.” Turvakoteja koskevia laatusuosituksia on tarkoitus päivittää ainakin siltä osin, että tällä hetkellä suosituksissa esitetään varsin kapea käsitys ihmiskaupasta ja rinnastetaan ihmiskauppa järjestäytyneeseen rikollisuuteen. Samassa yhteydessä voisi olla hyvä pohtia myös sitä, minkätyyppisissä tapauksissa ihmiskaupan tai sen kaltaisen hyväksikäytön voidaan nähdä olevan lähisuhdeväkivaltaan rinnastettavaa.

   On kuitenkin selvää, etteivät turvakodit yksinään ole ratkaisu kaikkiin asumispalveluita koskeviin puutteisiin, koska turvakotipalvelussa on kyse suhteellisen lyhytkestoisesta majoituksesta, eivätkä turvakodit ole myöskään tarkoituksenmukaisia kaikille ihmiskaupan uhreille. Tämän vuoksi tulisi pohtia myös sitä, miten muita asumispalveluita (esim. tuettu asuminen) voidaan kehittää ja/tai niiden olemassa olevaa kapasiteettia lisätä, mikäli on kyse siitä, ettei esimerkiksi tukiasuntoja ole riittävästi tarjolla.

Edellä mainittujen suositusten lisäksi yhdenvertaisuusvaltuutettu suosittelee, että uhrien auttamisen edellytyksenä oleva kytkös rikosprosessiin poistetaan ihmiskaupan uhrien auttamista koskevasta laista. STM:n johdolla toimivan ihmiskaupan uhrien auttamista koskevan lainsäädännön uudistamista valmistelevan työryhmän asettamispäätökseen on kirjattu yhdeksi tavoitteeksi ihmiskaupan uhrien auttamisen ja rikosprosessin välisen kytköksen heikentäminen. Sisäministeriö valmistelee parhaillaan muutoksia vastaanottolakiin, tavoitteena mm. rikosprosessin ja ihmiskaupan uhrien auttamisjärjestelmässä tapahtuvan auttamisen välisen kytköksen heikentäminen. Lisäksi voidaan todeta, että sote-palvelujärjestelmässä avunsaaminen ei lähtökohtaisestikaan kytkeydy rikosprosessiin tai ole riippuvainen rikosprosessista, sen etenemisestä tai lopputulemasta.

Hyvinvointialueiden hyvinvointi- ja palvelustrategia ja yhdenvertaisuus

Sote-uudistuksen yhteydessä on mahdollisuus saavuttaa merkittäviäkin ja moniulotteisia vaikutuksia sukupuolten tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden osalta. Se edellyttää niiden tunnistamista ja huomioon ottamista suunnitteluvaiheessa, esimerkiksi silloin kun ollaan laatimassa sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain (612/2021, sote-järjestämislain) 11 §:n mukaista palvelustrategiaa. Hyvinvointialueen tavoitteista keskiössä olisivat ehdotettavan lain 11 §:ssä tarkoitetussa hyvinvointialueen palvelustrategiassa määritetyt sosiaali- ja terveydenhuollon pitkän aikavälin tavoitteet ja tavoitteet sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden toteuttamiseksi siten, että otetaan huomioon hyvinvointialueen asukkaiden tarpeet, paikalliset olosuhteet sekä palvelujen saatavuus ja saavutettavuus. Jatkossa hyvinvointialueilla olisi laajemman väestöpohjan vuoksi kuntia

huomattavasti paremmat mahdollisuudet järjestää eri väestöryhmien kuten vammaisten henkilöiden erityispalveluja ja ottaa entistä paremmin huomioon esimerkiksi vammaisen henkilön yksilölliset palvelutarpeet.

Hyvinvointialueiden on sote-järjestämislain 4 §:n mukaisesti otettava palvelujen saatavuus ja saavutettavuus, mukaan lukien esteettömyys huomioon. Hallituksen esitys (HE 241/2020 vp) on ottanut huomioon YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksista tehdyn yleissopimuksen valmistelussa. Nykytilassa vammaispalvelujen saatavuus ja laatu vaihtelevat suurestikin eri kunnissa, eivätkä ihmiset siten ole yhdenvertaisessa asemassa. Hyvinvointialueet suurempina järjestäjätahoina voivat vahvistaa palvelujen järjestäjien ja ammattihenkilöiden osaamista ja sote-uudistuksen yhteydessä voidaan siten edistää palvelujen laatua ja käyttäjien yhdenvertaisuutta.

Hyvinvointialueiden rahoitus

Valtion talousarviossa on määräraha valtionavustuksiin saamen kielilain soveltamisesta aiheutuvien erityisten lisäkustannusten kattamiseksi. Määräraha on merkittävä saamen kielten ylläpidon osalta, koska valtionavustukset mahdollistavat lain mukaisten oikeuksien tehokkaan toteutumisen käytännössä.

Kielellisten oikeuksien valtion ohjauksessa, erityisesti ruotsin-, saamen- ja viittomakielisten palvelujen osalta

Sote-uudistus sisältää hyvinvointialueiden ohjaukseen liittyviä uusia velvoitteita, joiden tarkoituksena olisi varmistaa kielellisten oikeuksien toteutumista hyvinvointialueiden arkitoiminnassa. Sote-järjestämislain 22 §:n mukaisesti valtioneuvosto vahvistaa valtakunnalliset tavoitteet sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämiseksi joka neljäs vuosi ja määrittelee muun muassa tavoitteet kielellisten oikeuksien turvaamiseksi. Myös yhteistyöalueilla tulee sopia toimenpiteistä kielellisten oikeuksien varmistamiseksi.

Lainmuutoksilla pyritään uudistuksessa varmistamaan kielellisten oikeuksien säilyminen vähintään nykytasolla. Sote-uudistuksen tavoitteena on vahvistaa ja turvata hyvinvointialueen järjestämät laadukkaat ja asiakaslähtöiset palvelut erityisesti suomen, ruotsin ja saamen kielillä.

Esteettömyysdirektiivi

Hallitus antoi eduskunnalle tuotteiden ja palvelujen esteettömyysvaatimuksia koskevan direktiivin täytäntöönpanoa koskevaksi lainsäädännöksi 7.4.2022. Esitystä täydennettiin lausuntokierroksen jälkeen muun muassa yhdenvertaisuusvaikutusten osalta, johon myös yhdenvertaisuusvaltuutettu kiinnitti huomioita. Esteettömyys- ja saavutettavuustyön edistämisen tulee jatkua myös esteettömyysdirektiivin täytäntöönpanon jälkeen. Nyt eduskunnalle annetussa esityksessä ei ole rakennettua ympäristöä koskevia säännöksiä, mutta työtä jatketaan ja tavoitteena on löytää tarkoituksenmukainen ja kustannustehokas tapa varmistaa rakennetun ympäristön esteettömyys palveluja tarjottaessa.

Vammaispalvelulainsäädännön uudistus

Hallituksen esitys uudeksi vammaispalvelulaiksi ja siihen liittyviksi laeiksi oli lausunnolla 11.4.2022 asti. Parhaillaan laaditaan yhteenvetoa lausunnoista, joita saatiin runsaat 200.

Uuden vammaispalvelulain tarkoituksena on toteuttaa vammaisen henkilön yhdenvertaisuutta, osallisuutta ja osallistumista yhteiskunnassa sekä ehkäistä ja poistaa niiden toteutumisen esteitä. Lisäksi lain tavoitteena on tukea itsenäistä elämää ja itsemääräämisoikeuden toteutumista sekä turvata yksilöllisen tarpeen ja edun mukaiset, riittävät ja laadultaan hyvät palvelut. Lain tarkoituksen tulisi ohjata lain toimeenpanoa ja palveluja koskevien säännösten tulkintaa ja soveltamista myös yksittäisiä vammaisten henkilöiden palvelupäätöksiä tehtäessä.

Lakiluonnoksen mukaan hyvinvointialueen olisi huolehdittava, että palvelut toteutettaisiin sisällöltään, laadultaan ja määrältään sekä tuottamistavaltaan vammaisen henkilön yksilöllisen tarpeen ja edun mukaisina. Laissa säädettäisiin keskeisistä vammaisen henkilön osallisuutta ja yhdenvertaisuutta sekä välttämätöntä huolenpitoa turvaavista palveluista, joihin olisi pääosin subjektiivinen oikeus.

Uudistus on tarkoitettu tulemaan voimaan pääosin 1.1.2023. Sosiaalihuoltolain mukaisesta vammaisten henkilöiden työtoiminnasta ja työllistämistä tukevasta toiminnasta annetaan erillinen hallituksen esitys. Hyvinvointialueiden on turvattava vammaisille henkilöille yhdenvertaiset, yksilöllisiin tarpeisiin vastaavat palvelut. YK:n vammaissopimuksen mukaan vammaisuus määritellään aina suhteessa ympäröivään yhteiskuntaan. Vammaisen henkilön toimintakykyä saattavat rajoittaa hyvin vaihtelevasti esimerkiksi toimintaympäristön fyysinen esteellisyys tai tiedon heikko saavutettavuus. Tämän vuoksi yhdenvertaisuusvaltuutetun näkemys (s. 33), jonka mukaan vammaispalvelulain uudistus tulee toteuttaa siten, että alueellista soveltamisvaraa yksilöllisten tarpeiden huomioimisessa on mahdollisimman vähän lain tarkoitusperään nähden, vaikuttaa jossain määrin ristiriitaiselta. Vammaisen henkilön asuinalue voi vaikuttaa esimerkiksi kuljetuspalvelujen ja henkilökohtaisen avun tarpeeseen.

Monet yhdenvertaisuusvaltuutetun kertomuksessa esiin nostamat vammaispalvelujen ongelmat liittyvät lainsäädännön toimeenpanoon. Lakiuudistuksen toimeenpanon tueksi sosiaali- ja terveysministeriön on tarkoitus tuottaa tiedotus- ja koulutusaineistoa ja toteuttaa koulutuksia yhteistyössä muun muassa THL:n ja Valviran kanssa. Toimeenpanossa on tärkeää muodostaa eri sidosryhmien yhteinen näkemys säännösten soveltamisesta. Lisäksi THL laatii vammaispalveluiden työntekijöiden työvälineenä toimivaan Vammaispalvelujen käsikirjaan uuden lainsäädännön mukaiset verkkosivut siten, että ne ovat käytössä vuoden 2023 alusta lukien. Uudistuksen vaikutusta seurataan kansallisesti ja alueellisesti ja seurannassa saatuja tietoja käytetään mm. kansallisessa ohjauksessa ja valvonnassa.

Vammaispalvelut ja työelämäosallisuuden tukeminen

Yhdenvertaisuusvaltuutettu kiinnittää erityistä huomiota vammaispalvelujen rooliin työssäkäynnin ja yritystoiminnan edistämisessä. Kertomuksessa suositellaan (s. 40), että vammaispalveluiden käytänteiden ja järjestämistapojen on joustettava, jotta yrittäjyys ja työnteko on vammaiselle henkilölle tosiasiallisesti mahdollista.

Vammaispalvelulain mukaisia palveluja myönnettäessä työllä tarkoitetaan työ- ja virkasuhteeseen perustuvan toiminnan lisäksi myös yritystoimintaa. Tämä nykyinen käytäntö on tarkoitus sisällyttää myös uuteen vammaispalvelulakiin. Työn ei tarvitse turvata henkilön toimeentuloa kokonaisuudessaan, vaan se voi olla myös osa-aikaista työtä. Olennaista on, että vammainen henkilö tekee työtä tai harjoittaa yritystoimintaa säännöllisesti. Harrastusluonteista toimintaa ei katsota työksi.

Kuten kertomuksessa todetaan, merkittävimmät vammaisten henkilöiden työllisyyttä edistävät palvelut ovat kuljetuspalvelut (vammaispalvelulakiluonnoksessa liikkumisen tuki) ja henkilökohtainen apu.

Hallituksen esitysluonnoksessa ehdotetaan säädettäväksi nykyisiä vammaispalvelulain mukaisia kuljetuspalveluita laajemmin liikkumisen tuesta. Liikkumisen tukea järjestettäisiin vammaiselle henkilölle silloin, kun henkilöllä on erityisiä vaikeuksia liikkumisessa eikä hän toimintarajoitteensa takia voi ilman kohtuuttoman suuria vaikeuksia käyttää itsenäisesti julkista liikennettä.

Kuten nykyisinkin, hyvinvointialueella olisi velvollisuus järjestää kustannuksiltaan kohtuulliset työssäkäyntiin liittyvät kuljetukset. Työmatkojen alueellisesta laajuudesta säädettäisiin laissa. Uutta olisi myös, että sosiaalihuoltolain mukaisen työllistämistä tukevan toiminnan ja työtoiminnan matkat rinnastettaisiin työmatkoihin. Tämän olisi osaltaan tarkoitus tukea työelämäosallisuutta. Kaikkiin edellä mainittuihin matkoihin olisi järjestettävä liikkumisen tukea vammaisen henkilön välttämättä tarvitsema määrä ilman matkojen ala- tai ylärajaa.

Yhdenvertaisuusvaltuutettu mainitsee esimerkkinä kuljetuspalveluihin liittyvistä ongelmista sen, että lukuisten kuntien soveltamisohjeissa kuljetuspalveluna korvattava työmatka voi olla ainoastaan matka kotoa säännölliselle työntekopaikalle ja takaisin (s. 33). Valtuutetun mukaan tällainen kategorinen sääntö ei ota huomioon vammaisen henkilön eri elämäntilanteita, työelämän asettamia vaatimuksia tai esimerkiksi työn ja perhe-elämän yhdistämistä.

Uuden vammaispalvelulain perusteluihin on tarkoitus kirjata, että välttämätön työhön liittyvä matka olisi matka kotoa työn suorittamispaikkaan ja takaisin, mukaan lukien kohtuullinen poikkeama matkan varrella. Tällainen poikkeama voisi olla esimerkiksi lapsen päiväkotiin vieminen tai sieltä hakeminen. Työmatkan alku- tai päätepiste voisi olla muukin kuin koti tai tavanomainen työn suorittamispaikka, ellei se aiheuta kohtuutonta pidennystä matkaan. Työmatkan päätteeksi voisi esimerkiksi jäädä suoraan asioille. Tämä tukisi vammaisten henkilöiden työn ja perhe-elämän sovittamista yhteen.

Yhdenvertaisuusvaltuutetun kertomuksessa todetaan lisäksi (s. 33), että tulkinta, jonka mukaan vammaispalveluissa yhden ainoan järjestämistavan tulisi sopia jokaisen vammaisen henkilön yksilölliseen elämäntilanteeseen ja toimintarajoitteeseen, ei toteuta tosiasiallisen ja osallistavan yhdenvertaisuuden periaatetta. Uudessa laissa palvelujen toteuttamistapoja koskevaan ongelmaan vastattaisiin myös mm. sillä, että palveluita voitaisiin toteuttaa nykyistä monipuolisemmilla ja joustavammilla tavoilla. Liikkumisen tuki voitaisiin toteuttaa esimerkiksi myös henkilökohtaisen avustajan tai saattajan avulla ja yksilöllisellä ns. matkabudjetilla.

Henkilökohtainen apu

Kuten nykyisinkin, lakiluonnoksen mukaan vammaispalvelulain mukaista henkilökohtaista apua olisi järjestettävä työtä varten siinä laajuudessa kuin vaikeavammainen henkilö sitä välttämättä tarvitsee. Laissa ei jatkossakaan määriteltäisi työhön annettavan avun enimmäistuntimäärää, vaan avun määrä määräytyisi yksilöllisen palvelutarpeen arvioinnin perusteella.

Henkilökohtaisella avulla ei ole tarkoitus suorittaa henkilön puolesta työtehtäviä, vaan avustaja avustaa vaikeavammaista henkilöä, jotta hän selviytyisi työtehtävistään.

Yhdenvertaisuus ja sukupuolten tasa-arvo

Yhdenvertaisuusvaltuutettu nostaa kertomuksessaan teemoja, jotka linkittyvät myös kiinteästi sukupuolten tasa-arvoon. STM vastaa tasa-arvolain kehittämisestä ja hallituksen tasa-arvopolitiikan koordinoinnista, joten nostamme lausunnossa esiin myös näihin liittyviä kysymyksiä. Esimerkiksi yhdenvertaisuusvaikutusten arvioinnissa nousee pitkälti esiin samoja haasteita kuin sukupuolivaikutusten arvioinnissa.

Yhdenvertaisuusvaltuutettu suosittelee, että ministeriöt lisäisivät koulutusta sekä hyödyntäisivät yhdenvertaisuussuunnittelua paikkana arvioida ja edistää yhdenvertaisuusvaikutusten arvioinnin toteutumista lainsäädännössä. Yksi keskeinen tukielementti tässä on valtioneuvoston kattava toiminnallisten tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyöryhmien verkosto, joka on toiminut jo yli kymmenen vuotta. Verkosto kokoontuu 6–8 kertaa vuodessa käsittelemään ajankohtaisia valtioneuvostotasoisia tasa-arvopolitiikan asioita, kuulee asiantuntijoita ja kehittää toiminnallista tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyötä. Yhdenvertaisuus liitettiin eksplisiittisesti mukaan verkoston teemaksi keväällä 2021 ja oikeusministeriö tuli mukaan fasilitoimaan verkoston toimintaa. Myös koulutustarpeeseen pyritään vastaamaan muun muassa yhdessä HAUSin kanssa valmistellulla digitaalisella Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuskoulutuksella. Se julkaistiin e-Oppivassa keväällä 2020. Se on avoin kaikille viranomaisille ja se on saatavilla myös ruotsiksi (käännetty keväällä 2021). Koulutuksen suorittamista seurataan ministeriöittäin.

Yhdenvertaisuusvaltuutettu toteaa, että syrjinnän ehkäisemisessä ja yhdenvertaisuuden edistämisessä sateenkaarinuorten arjessa on vielä paljon tehtävää. Haluamme lausunnossamme nostaa esiin erityisesti sateenkaarinuoriin kohdistuvat kiusaamis-, uhkailu- ja väkivaltakokemukset. Kouluterveyskyselyn (2019) mukaan esimerkiksi sukupuolivähemmistöön kuuluvista yläkouluikäisistä 23 prosenttia koki koulukiusaamista vähintään kerran viikossa, kun vastaava osuus muilla saman ikäisillä oli kuusi prosenttia. Seksuaalivähemmistöihin kuuluvista nuorista 40 prosenttia oli kokenut seksuaalista häirintää, kun kaikista muista vastaajista vastaavaa oli kokenut keskimäärin joka viides.

Opettajan, terveydenhoitajan ja oppilaitosten muiden aikuisten rooli sateenkaarinuorten hyvinvoinnin tukemisessa on tärkeä. Myös muiden nuorten parissa toimivien aikuisten valmiuksia havaita syrjintää, puuttua siihen ja tukea syrjintää kokeneita nuoria tulee parantaa sekä lisätä sosiaali- ja terveysalan ammattilaisten tietoisuutta vähemmistöjen kohtaamisesta ja erityistarpeista. Sateenkaarinuorten kokemat, kouluterveyskyselyssä ilmi tulleet keskusteluvaikeudet vanhempien kanssa antavat viitteitä siitä, että myös vanhemmat tarvitsevat tukea ja tietoa seksuaali- ja sukupuolivähemmistöistä. Sateenkaarinuorten hyvinvoinnista ja terveydestä tarvitaan tarkempaa tietoa.

Lausunnon kokoaja:
Erityisasiantuntija Minna Viuhko
Hyvinvoinnin ja terveyden suojelu –yksikkö/Turvallisuus- ja terveysosasto, STM

Kirjoittamiseen ovat osallistuneet:
Lakimies Laura Terho
Hyvinvoinnin ja terveyden suojelu –yksikkö/Turvallisuus- ja terveysosasto, STM

Lakimies Minnamari Pigg & johtaja Andreas Blanco Sequeiros
Ohjausyksikkö/Sosiaali- ja terveydenhuollon ohjausosasto, STM

Neuvotteleva virkamies Anne-Mari Raassina & hankepäällikkö Emilia Sormunen
Toimintakyky-yksikkö/Yhteisöt ja toimintakyky –osasto, STM

Johtaja Tanja Auvinen
Tasa-arvoyksikkö/Työ- ja tasa-arvo-osasto, STM